

En märklig gotländsk grav.

Vackra fynd i Rone från romersk järnålder.

En gotländsk socken, som lämnat många intressanta bidrag till ons äldsta historia, är Rone, en av de sydliga sockarna. Här finnas fasta fornlämningar, som vittna om en mycket kraftig järnåldersbebyggelse. Det bekanta jättokumlet, Ugårdarör, Gotlands mäktigaste fornlämning, antyder, att här redan under bronsåldern funnits en stor härskare eller hövding. En del stenåldersfynd tyda också på, att det fl-skälage vid Ronehamn, som ännu i dag är i flitigt bruk, har mer än 1,000-åriga anor, alldeles som det i Visby och förövrigt de flesta på västkusten.

Nyligen har ett fynd kommit i dagen, som är av största intresse för ons äldsta historia. Det stannar sannolikt från ett gravfält, nu nästan helt och hållet försvunnet, som en gång utbredd sig på den låga sandåsen strax norr om Rone kyrka. Den nuvarande kyrkans läge intill denna gamla begravningsplats ger oss ett nytt exempel på det förhållande, att de kristna templet ofta byggdes på de platser, som varit religiösa centra redan under hedentid.

Den ifrågakommande fyndplatsen, belägen under Roes gård, ligger i ett grustag, som med all sannolikhet tidigare sopat bort flera gravar. Att den grav, varom här är fråga, kom till vederborandes kännedom, berodde på en ganska egendomlig tillfällighet.

I en del av grustaget, som numera icke användes, hade några barn sprungit och lekt. Plötsligt hade den branta kanten rasat, och barnen hade hämnat i den ränna, som härvid uppstod. Här hade man hittat en hel del roliga saker. En vackert formad, grön sten hade genast tilldragit sig barnens särskilda uppmärksamhet. Man tog den genast tillvara och sprang in med den i den närbelägna stugan, där den uppvisades för föräldrarna. Då dessa närmare granskade fyndet sågo de till sin förskräckelse, att barnen kommit drömande med en dödska, vars överdel var fullkomligt argfärgad. Man anställde genast efterforskningar på den plats, där barnen funnit den vackra stenen. Då man härvid påträffade en hel rad egendomliga föremål, om vars användning man ej hade den ringaste aning, började man misstänka, att barnen hade påträffat en forngrav. Saken anmäldes därför till riksantikvarien, som i dagarna låtit företaga en undersökning på platsen.

Det visade sig genast vid denna undersökning att här var fråga om en forngrav av ganska intressant art. Skelettet, som efter allt att döma harrörde från en kvinna, hade legat utsträckt i ungefär norr-söder, knappt en halv meter under jordytan, under ett ganska enkelt, av grästen lagt rose. Trots att skelettet låg nedbäddat i sanden, hade det bevarats ovanligt väl, även om det vid rasat och de därpå följande efterforskningarna delvis rubbats och förstörts. Om själva den yttre gravanordningen, kanske delvis förstörd genom senare tiders odling på platsen, var av enklare slag, voro de fynd, vilka fått följa kvinnan i graven, så mycket rikare. Av största intresse voro de lämningar efter en huvudbeklädnad, som funnos vid kraniet. Här lågo nämligen nära 100 små med hål försedda bronsparlor, vilka suttit tät fastsatta på en slags missa av tyg. Tygresterna hade förmultnat och de små kupformiga bronsparlorna fallit av. Men under tiden hade de färgat kalotten grön och därigenom visat, hur stor del av huvudet missan en gång hade täckt.

Liknande fynd ha förut gjorts i gotländska gravar. Almgren-Norman omtalar i sitt stora arbete Die ältere Eisenzeit Gotlands, att man i en grav hittat icke mindre än 1,200 dylika kring skallen. I en grav vid Nygård i Vallstera hade man hittat liknande parlor, ännu kvarsitande på tyget, som omslöt skallen. Ett vackert liknande fynd har även gjorts vid Schernon i Ostpreussen.

I nyssnämnda arbete framhålls, att detta egendomliga, barocka modförem under en mycket kort period, sannolikt endast under det första århundradet e. Kr. De övriga fynd, som gjordes i denna grav, tyda dock på, att de möjligen äro vänta något senare. Graven torde nämligen kunna dateras till 100-talet.

De barn, som tagit upp kraniet, hade iakttagit, att skallen legat på en badd av tång. Vid den nu gjorda undersökningen hittades också vid huvudets plats rester av tång (Zostera marina), som med all sä-

kerhet hörde till graven. Detta är en intressant iakttagelse, som gjorts förut vid liknande gotländska gravar. Sannolikt har längan ditlagts som skydd för den dyrbara och ömtaliga huvudbonaden.

Av övriga fynd tilldrager sig särskilt en utomordentligt vacker silverfibula stort intresse. Det är ett litet vackert utsirat smycke av brons, med pålagda silverbleck, av en typ, som är vanligare i västra Sverige än på Gotland. Men den starkt profilerade formen tyder dock på Ostpreussisk härstamning. I graven påträffades även lämningar av ett dryckeshorn. Dess överkant hade varit beslagen med ett fint bronsbleck. Där nedanför hade suttit ett halvrunt beslag av brons, med inlådade ringar med remandebeslag, var de remmar varit fasta, med vilka hornet bars.

Ett dryckeshorn i en kvinnograv — det låter kanske en smula egendomligt! Men vi böra ihågkomma, att vi under denna tid hade kvinnor av annat kynne än nutidens. Det hör nämligen ej till ovanligheterna, att i såkra kvinnogravar hitta dylika dryckeshorn. Så var t. ex. fallet i den bekanta Juellingegraven i Danmark.

Dryckeshornet var under denna tid någonting för germanerna högst karakteristiskt. Så berättar t. ex. Caesar i De bello gallico, att germanerna mycket ivrigt samlade uroxens horn, beslogo mynningen med silver för att sedan använda det som dryckesbägare vid sina festrättelser.

Bland de övriga fynden märkas en väl bibehållen och vackert ornerad solja, några glasparlor samt en del fragment av järnföremål.

Den 1800-åriga graven, som de le-kande barnen i Rone utan egen förskyllan eller värdighet bragt i dagen, ger oss en intressant inblick i den rika gravutstyrelse, varmed under denna tid särskilt gutarna begä-vade sina avlidna.

John Nihlén.

Gotlands motorförening

firade i lördags afton å Stadshotellets festvånning femårsminnet av sin tillblivelse med en enkel men i allo trevlig klubbafton, besökt av ett ganska stort antal medlemmar. Till gäster för kvällen hade inbjudits bl. a. redaktör V. Johansson, på vars initiativ motorföreningen bildades, sekreteraren I. K. A. K. hr H. Julin, aftonens föredragsställare, samt f. riksdagsman K. J. Larsson, Bondarve i Fole. Sedan ordföranden, konsul C. G. Björkstam, hälsat samtliga välkomna, överlämnades ordet åt hr Julin, vilken i ett instruktivt och intressant föredrag skildrade sina intryck från en bilfärd på kontinenten, som han i våras företagit. En hel del fotos tagna under färden och förmedlade via optikonapparaten lämnade en förtäfflig illustration till framställningen.

Tal framhöll inledningsvis förmånen av att vara ägare till ett motorfordon, då reslusten med vårens ankomst leker en i lägen. Vill turisterna se och studera andra länder, dess människor och kulturer sker detta bäst på sådant fort- och trafikmedel, genom det mera allmogliga bild man får mot att resa på låg eller lågt. Men så kommer frågan: Vart skall man styra kusan? Naturligtvis måste då Sverige, det egna landet, först komma i åtanke. Vi ha t. ex. västkustens idylliska fiskeläger, Frykensjöarna i Västergötland, det minnesrika Visby, Dalarna och Lappland m. fl. platser inom landet, men därför behöver man icke försumma att om tillfälle därtill hujdes göra en tripp utomlands, som är både till nytta och nöje. Det finnes många mönster, i vilka vi här i Sverige äro efterblivna, som t. ex. vägraffiken och badellfrågan. I den vägen är det mycket som börja andas på landsbygden särskilt. Man förläsa faktiskt hölligare utomlands, vilket beror på billigare bilpriser m. m. Tal kände en Stockholmsjournalist, vilken fört statistik över sina utgifter under en autombilsresa utomlands o. kunde konstatera, att den kostade ½ mot en motsvarande resa härhemma. Och med den fulländning i konstruktionshänseende våra dagars motorfordon ha fått kan man hinna med att se mycket på kort tid. Som exempel anförde tal, att under de 10 dagar som han haft till förfogande för sin resa hade han kunnat överta se tre krysser i Paris och en tyrfäkting i Spanien, bada vid Medelhavskusten, öfvervara klång- och jubeldagarna i Venedig för Mussolini, då bland annat den engelska missen missade på statsmannens klassiska näsa, åka genom Brennerpasset i Alperna under rykande snöstorn m. m. m. m.

För en dylik färd skall man emellertid vara väl rustad, såde tal vidare. Vagnen utrustas, hömpligast enligt K. A. K:s handbok. Två resspringar eller hjul böra sesföras, om man lätt kan rika ut för punkteringar och det inte är särskildt trefvligt att ligga och tappa på landsvägarna. Vad den personliga utrustningen beträffar skall man ej hava med sig alltför mycket, men flera omgångar ytter-